

”Hjärnsmart” skolan nobbar skor, mobiler och socker

Publicerad 2019-10-26

Inga utomhusskor, inga mobiler, inget socker och tobaksfritt. En kort paus efter halva lektionen och cykelbänkar för elever med spring i benen. Prästamossekskolan kallar sig för en hjärnsmart skola. Nu hoppas man att satsningen ska bidra till ökat lugn. Men fungerar det?

Skolor som kallar sig för ”hjärnsmart” är ett nytt begrepp. Tanken är att design, pedagogik, fysisk rörelse och olika regler ska bygga på hjärnforskning.

– Det ska hjälpa eleverna att fokusera rätt och underlätta lärandet, säger Kristina Andersson, 62, lärare på Prästamossekskolan i Skurup. Hon är även fackligt ombud för lärare på Lärarnas riksförbund och på fritiden moderat politiker.

Men det gäller att vara försiktig när man tar in hjärnforskning i skolan, menar Agneta Gulz, professor i kognitionsvetenskap i Lund och Linköping.

– Jag vill inte helt ”dissa” Prästamossekskolans ansatser som inspireras av forskning, vilket är bra. Men när man implementerat denna forskning i skolmiljö är det inte tillräckligt vetenskapligt undersökt, med undantag för mobilförbud och att det är svårare att koncentrera sig längre än 20 minuter om läraren undervisar utan interaktion. Men är eleverna själva aktiva med att skriva, läsa och räkna bör det inte regelmässigt avbrytas för paus efter max 20 minuter, säger hon.

Andra skolor har även hakat på trenden med så kallad pulsträning – att fysisk aktivitet ska förbättra inlärning och betyg. Men enligt Skolverket saknas tydliga vetenskapliga samband.

– Fysisk och social aktivitet är bra för hälsan och barn som mår bra presterar bra i skolan. Men det finns ingen tydlig forskning som visar att pulsträning leder till bättre betyg. Denna höst får skolan ytterligare 100 timmar idrott per år men det är för hälsans skull, säger Sabina Vesterlund, undervisningsråd i idrott och hälsa på Skolverket.

Daniel Berglind, forskare i fysisk aktivitet vid Karolinska institutet, håller med.

– Mycket forskning visar att hjärnan mår bra av fysisk aktivitet och presterar bra akut på kognitiva tester. Men det betyder inte per automatik att eleverna presterar bättre i skolan som det ofta kan säljas in som.

På Prästamossekskolan har de 630 mellan- och högstadieläverna flera regler för att öka koncentration och minska distraktion: Inga mobiltelefoner på lektionen, inget socker i skolan, obligatorisk skollunch och ingen tobak för personalen. Likaså har klassrummen kala väggar.

Efter halva lektionen bryter man för kroppsövningar i några minuter eller byter arbetsmoment.

– Det handlar både om att hjärnan har svårare att koncentrerasig efter 20 minuter och att kroppen ska få röra på sig lite, säger Kristina Andersson.

För elever som har svårt att sitta still finns höj- och sänkbara bord med balansbräda, sittbollar, bänkar med cykelpedaler, stressbollar och fidget spinners.

Utomhusskor är inte tillåtna för att få en mjukare innemiljö och skolan är uppdelad i sex mindre delar med lounge och glasväggar ut mot en damm. Skolgården har uteklassrum, multisportplaner, klätterställningar och parkourbana. Eleverna får inte lämna området på skoltid.

Skolan öppnade i augusti efter att tre skolor slagits ihop men tidigare problem har blossat upp med bråk och stök och det har gjorts anmälningar till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet.

Läraren Kristina Andersson är medveten om att det inte är lätt att implementera forskningen.

– Vi köper inte allt och förenklar och anpassar delar av forskningen för skolan. Mycket grundar sig på Anna Tebelius Bodin (pedagog, utbildad i inlärningspsykologi vid Harvard University, reds. anm). Allt är nytt, individuellt och passar inte alla och man får utveckla saker efter hand.

Fredrik Samuelson

fredrik.samuelson@dn.se